

ZPRAVODAJ

PRACHATICKÉHO MUZEA
3/2013

Podzim 2013

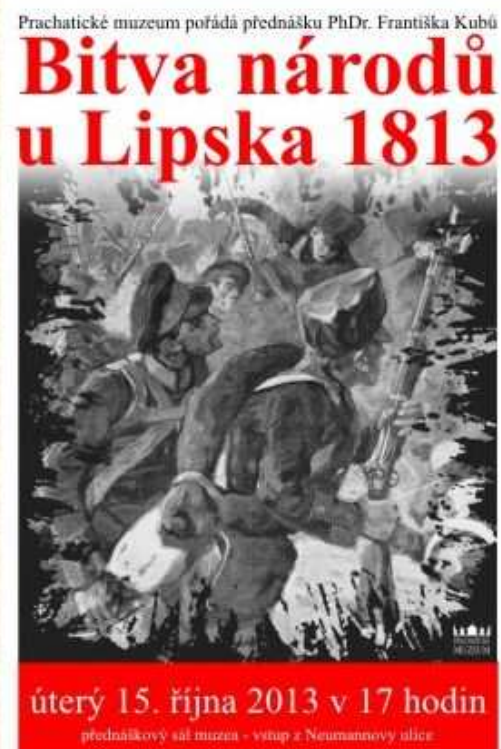
VÝSTAVY:

HLAVNÍ BUDOVA - Velké náměstí 13

2. dubna - Jihočeský zedník Jakub Bursa (do 30. 9.)

3. července - Putování za předky (do 30. 9.)

10. října - Andreas Hartauer a jeho šumavská hymna (do 3. 11.)

Andreas Hartauer a jeho šumavská hymna

Výstava pořádaná v rámci projektu Porta culturae byla připravena již na rok 2011. Z nejrůznějších důvodů, zaviněných nejasnostmi ohledně výběrových a poptávkových řízení v rámci celého projektu (zapojena do něj byla všechna muzea zřizovaná Jihočeským krajem), se ji podařilo zrealizovat až na podzim letošního roku.

Najít téma spojující Prachaticko a Dolní Rakousy není jednoduché. Jedním z mála je osoba Andrease Hartauera, který se narodil na Staré huti u Stach, dětství prožil na Zlaté Studni, pracoval v lenorské sklárně a po kratším pobytu v severních Čechách se usadil v St. Pöltnu, dnešním hlavním městě spolkové země Dolní Rakousy. Jméno Andrease Hartauera, malíře skla a úspěšného podnikatele, by zcela jistě upadlo v zapomenutí, kdyby se neproslavil jedinou věcí. Složil text Tief drim im Böhmerwald (Tam v krásné Šumavě) na melodii již existující písně. To mu zajistilo slávu do dnešních dnů.

Ze slavnostního otevření výstavy

Výstava je svým rozsahem nevelká - sedm panelů, které ve stručnosti mapují jednotlivé etapy Hartauerova života, jeden panel věnovaný památníkům postaveným autorovi šumavské hymny a dva panely s rodokmenem Hartauerů, který vypracoval genealog MUDr. Jan Ant. Mager. Součástí výstavy je i obrazovka s media playerem umožňujícím volbu nahrávek písně. Díky pomoci Českého rozhlasu České Budějovice se podařilo získat archivní nahrávky kapel Mugraueři,

Solovačka a Dechového orchestru Supraphonu a dalších, které byly doplněny záběry z okolí Horské Kvildy, kam malý Andreas chodil do školy. Živé nahrávky byly pořízeny s malou dechovou hudbou Doubravanka a Böhmerwald duem. Další možnou volbou byl film, který Prachatickému muzeu věnoval Dr. Peter, vedoucí Böhmerwald muzea ve Vídni. A nebyl to jen film, z muzea jsme získali celou řadu zajímavých materiálů, které ilustrují Hartauerův pobyt v St. Pöltnu.

Dr. Gernot Peter, vedoucí Šumavského muzea
ve Vídni

Harmonikář Jan Tischler

Vernisáž výstavy byla mimořádně úspěšná. Mezi vzácné hosty patřili především Dr. Gernot Peter z Böhmerwald muzea Vídeň, pan Rudolf Hartauer (přímý potomek Andrease Hartauera) s manželkou Sonjou z Ambergu.

Závěrem je třeba poděkovat všem, kteří se na tvorbě výstavy podíleli (v abecedním pořádku): firmy Auviton České Budějovice, Neodesign Prachatic, SeeMax České Budějovice, zaměstnanci Prachatického muzea Leonard Javorka, Milan Marek, Zdeněk Novák a Mgr. Lenka Šobrová, z externích spolupracovníků pan MUDr. J. A. Mager. Sklo z lenorské sklárny laskavě zapůjčilo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích (PhDr. Nora Jelínková).

Výstava je putovní, zájem už projevil několik institucí.

Lčovice (pošumavské záměčky - 3.)

Poslední “štace” stavitele Národního divadla

Na jižním svahu táhlého návrší nad řekou Volyňkou svítí mezi zelení stromů daleko do kraje vysoké arkády lčovického zámku. Tady, v líbezném koutě šumavského předhůří, ve stínu vzrůsných stromů zámeckého parku prožil svá poslední léta stavitel Národního divadla Josef Zítek.

Lčovice jsou starou osadou a původně na nich seděl zdejší vladycký rod. Zbraslav ze Lčovic se jako první uvádí v roce 1321 a jeden z jeho nástupců Jan ze Lčovic byl v roce 1397 purkrabím na strakonickém hradě. Brzy potom se tu setkáváme se známým pošumavským rodem vladyků z nedalekých Čestic, kteří již sídlili na zdejší tvrzi. Po vymření Čestických zdědili Lčovice páni z Hodějova a ti tvrz přestavěli na renesanční zámek. Dlouho se však z jeho pohodlí netěšili, neboť přišlo stavovské povstání, Bílá hora a konfiskace a panství změnilo majitele. Jindřich Hýzrle z Chodů tu v roce 1629 tvrdě potlačil nevolnické povstání a jeho rod vydržel na Lčovicích do konce 17. století. Potom se majitelé rychle střídali a vrchnost navštěvovala zámek jen málokdy. Až Sickingenové jej v druhé polovině 18. století přestavěli v pozdně barokním slohu a dokončili jeho zvláštní podobu renesančního arkádového zámku v barokním hávu.

Rozevlátý mladík
Josef Zítek

Jeho velká láska
Berta Lippertová

Zneuznaný stavitel Národního
divadla našel ve Lčovicích klid

Po polovině 19. století je majitelem zámku a panství Jan Adolf Lippert, rytmistr a vojenský auditor rakouské armády, bohatý měšťan a statkář pocházející z Podbořan. Za něj vstupuje do osudu Lčovic Josef Zítek. Lippertovi mají totiž krásnou dceru Bertu a jejím půvabům mladý nadějný architekt podlehl. V Praze Bertu neustále vyhledává na plesech, v divadlech a na promenádách, navštěvuje ji v pražském domě jejích rodičů, dvoří se jí a v roce 1871 poprvé žádá o její ruku. Bertě bylo tehdy 18 let a zamilovanému nápadníkovi téměř 40 a ten rozdíl se dívce

i jejím rodičům zdá příliš velký. Zítek se však nevzdal a dalších deset let o Bertu neustále usiluje. Navštěvuje jí, je jí neustále nablízku a jeho vytrvalost, osobní kouzlo i pověst stále slavnějšího muže na mladou dívku začíná působit. Zítek dokončuje Národní divadlo a je na vrcholu své umělecké kariéry, je také bohatým mužem a jednou z nejlepších partií v Čechách. Berta konečně podléhá jeho naléhání

Lčovický zámek dnes

a svoluje ke sňatku. Má k němu dojít 28. srpna 1881 na lčovickém zámku, ale ještě předtím postihla Zítka osudová rána. 12. srpna vyhořelo Národní divadlo, jeho životní dílo, jeho dítě. Svatba se přesto koná, ale nad obřadem v zámecké kapli ve Lčovicích leží temný stín. Zítek po deseti letech získal milovanou ženu a měl být šťasten, ale není. Jeho dílo leží v troskách a česká veřejnost se na něj vrhla jako hejno supů. Vyčítá mu německou ženu. Za mnohaletou práci pro národ se dočkal pomluv a nadávek.

S životem ho nakonec smířila žena a Lčovice. Letní idyla v zámeckém parku, vlnící se lány a krásné vzrostlé lesy Zítka okouzluje. Vrací se tam stále častěji, v roce 1883 Lčovice kupuje od rodičů své ženy a začíná hospodařit. Prochází se po lesích kolem tajemného keltského hradiště na Věnci, romantickým údolím Volyňky k Malenicím, sní o tom, jak svůj zámek přestaví v duchu italské renesance. Nachází opět životní rovnováhu a zloby a nenávisti pražského světa jsou tu tak daleko. Z architekta se stává pečlivý hospodář. Celé panství zvelebujeme, zbavuje ho dluhů po svém tchánovi, staví nové hospodářské budovy a zavádí výrobu pošumavského sýra, po němž je poptávka až v Praze. Nezapomíná ani na svou původní profesi, ale

Zámecký park

i tu se snaží spojit se zdejší krásným krajem. Své studenty architektury vozí do nedalekých Prachatic a na tamním zachovalém komplexu renesančního města jim demonstruje své novorenesanční architektonické představy. Řadu studentů si přiváží i do Lčovic a hostí je tam. Život plyne a blíží se podzim. V roce 1903 odchází Zítek do penze a poslední léta tráví na svém zámku. Přáteli se s lékárníkem z Vimperka, českým vlastencem, navštěvuje rabína ve Čkyni, toulá se krásnou krajinou. 2. srpna 1909 umírá v Praze na zápal plic. K poslednímu odpočinku se však vrací do milovaného Pošumaví. V rodinném hrobě u půvabného kostelíka v Malenicích u Lčovic spí stavitel Národního divadla dodnes. Po sto letech se v roce 2009 dočkal i pamětní desky na svém zámku ve Lčovicích a důstojného připomenutí hojně navštívenou zádušní mší v malenickém kostele.

Lčovický zámek sní dál uprostřed parku a drobné postavičky raně barokní kaple, věžovitého pavilonu i nedaleké grotty mu propůjčují zvláštní intimní kouzlo. Letní teplý vzduch se tetelí a v korunách stromů si hraje sluneční svit s listovím. Někde kolem se chvějí krůpěje krásy, kapičky štěstí. Před stoletím zkrášlily život velikému architektovi, staviteli Národního divadla.

Pamětní deska na bráně lčovického zámku

Prachatické motivy na československých poštovních známkách

Mezi velmi různorodé náměty na poštovních známkách patří i zobrazení městských partií či známých staveb. Československá pošta v období let 1945 - 1992 známek s těmito motivy vydala celkem 163, včetně známek leteckých. Nejčastěji jsou zobrazovány motivy Pražského hradu, Prahy a Bratislavy. Z jihočeských měst se na známkách objevily Blatná, České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec a Tábor.

Prachatické motivy jsou zobrazeny na dvou známkách. Jedná se o známku Pofis č. 850 vydanou v roce 1955, jako součást druhé série Krásy našich měst, kde kromě Prachatic jsou zobrazena města Tábor a Jindřichův Hradec. Na červené známce s hodnotou 45 haléřů je zobrazena část Velkého náměstí s domem č. 184 a starou radnicí v Prachaticích. Kresbu Jaroslava Goldschmieda (1890-1977)

převodl do známkové podoby rytec Václav Fiala (1896-1980). Druhá známka s prachatickým motivem byla vydána v roce 1988. V sérii čtyř známek vydané k 70. výročí Poštovního muzea je na čtyřkorunové známce Pofisč. 2839A zobrazena budova prachatické (tehdy nové) pošty a budova staré pošty na Maltézském náměstí v Praze - Malé Straně. Námět Karla Tomana (1931-2000) zpracoval rytec Miloš Ondráček (*1936). Znáмка se také ocitla na aršíku A2840.

SEDMDESÁT LET POŠTOVNÍHO MUZEA ČSSR

SEDMDESÁT LET POŠTOVNÍHO MUZEA ČSSR

Vánoční anketa

Jak jste si jistě všimli, Prachatické muzeum začlenilo do svých vánočních akcí i soutěž o nejlepší bramborový salát. Pro někoho je tento pokrm na vánočním stole samozřejmostí, ale jak to vypadá se složením jídelníčku o Štědrém dnu v rodinách našich zaměstnanců? Provedla jsem mezi nimi takovou malou anketu. Začala jsem otázkou: "Obědváte na Štědrý den?" "A co zlaté prasátko?" A zjistila jsem, že se v poledne lehce obědvá - houbový kuba, rybí polévka, knedličková

polévka, bílá zelnice se šťouchanými brambory s opečenou cibulkou nebo slovenské fazole. Sladkou vánoční staročeskou polévku mají jen ve dvou rodinách, kam ji přinesou již vařenou prarodiče. Na 100% zvítězil v anketě bramborový salát k večeři, který se liší pouze v drobnostech. Někdo ho dělá s uzeninou, někdo bez, s majonézou i bez ní, někdo přidává vařená vajíčka, kořenovou zeleninu, někdo třeba hrášek, syrová jablka či kapary. Tradiční jihočeský smažený kapr bývá v některých rodinách nahrazen kuřecím řízkem nebo rybím filé, dle chuti strávníka a také jeho

vztahu k rybím kostem. Dva zaměstnanci se těší na zlaté prasátko a celý den drží půst, jeden z nich chodí každoročně dopoledne nadělit zvířátkům do lesa. V rodinách se nadále dodržují vánoční tradice spočívající ve schovávání šupinek z kapra, penízků pod talíř, pálení františků, pouštění skořápek z vlašských ořechů se svíčkou na vodě.... Na vánočním stole nechybí ovoce, vánočka, štrůdl, štola, napečené cukroví, křížaly a samozřejmě svíčky a voňavé smrkové větvičky.

Přeji za všechny zaměstnance Prachatického muzea krásný Štědrý den a ten nejlépe povedený bramborový salát! Na zvědavé otázky Mirky Zýkové trpělivě odpovídali zaměstnanci Prachatického muzea.

PUBLIKACE K ZAKOUPENÍ:

ZLATÁ STEZKA - Sborník Prachatického muzea

- ročník 14, 2007 (92,-Kč)
- ročník 15, 2008 (120,-Kč)
- ročník 16, 2009 (140,-Kč)
- ročník 17, 2010 (85,-Kč)
- ročník 18, 2011 (93,-Kč)
- ročník 19, 2012 (117,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 1. Prachatice - státní hranice

- František Kubů, Petr Zavřel (280,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 2. Vimperk - státní hranice

- František Kubů, Petr Zavřel (290,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 3 Kašperské Hory - státní hranice

- František Kubů, Petr Zavřel (350,-Kč)

PŘÍBĚHY Z PLÁNÍ - Pavel Fencel, Jan Antonín Mager (40,-Kč)

KLOSTERMANNOVÉ NA ŠUMAVĚ - Jan Antonín Mager, Pavel Fencel
(30,-Kč)

KAPLE PRACHATICKA POHLEDEM GENEALOGA - J. A. Mager (65,-)

RYTMISTR FRANZ WOLSCHANSKY - J. A. Mager (35,-)

KONTAKT:

Prachatické muzeum

Velké náměstí 13, 383 01 Prachatice

tel.: 388 311 419

E-mail: muzeum@prachatickemuzeum.cz

www.prachatickemuzeum.cz

Zpravodaj Prachatického muzea

Text: odborné oddělení PM

Grafické zpracování, tisk:

Zdenka Oberfalcerová

Vydalo: Prachatické muzeum 2013

Propagační tiskovina - neprodejné

Tief drin im Böhmerwald

Worte und Weise: Andreas Hartauer.

1. Tief drin im Böh-merwald, da liegt mein Heimatort, es ist gar lang schon her, daß ich von

dort bin fort

nerwald gar nie ver

giß. Es - nen grünen

Böhmerwald! Es war im Böhmerwald, wo meine Wiege stand, im schö- nen grünen Wald.

Titulní strana: Rekrutská kytička - šumavská lidová ozdoba z roku 1907
s původní popiskou R. Merbellera, prvního prachatického muzejníka